14 Jaar No. 109 -- 's HERTOGENBOSCH. -- Donderdag 15 September 1842

DE NOORD-BRABANDER,

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ABONNEMENTSPRIJS
Voor de Stad ..... f 12,-
Franco per post .. » 14,-

(*Verschijnende driemalen ter week:* Dingsdag, Donderdag *en* Zaturdag)

ADVERTENTIEN
15 cent de regel
behalve 35 cents zegel.

TOT HOE VER
ZAL
DE ONBESCHAAMDHEID GAAN?

Meermalen is in ons blad aangetoond, hoe de zich noemende *Evangelische Kerkbode*, misbruik makende van de goede trouw van het ongeletterd protestantsch publiek, waarvoor hij schrijft, zich niet ontzag de waarheid te verbloemen of te verdraaijen, maar zelfs daadzaken op te geven, welke geheel bezijden de waarheid, leugenachtig zijn.

Het blad verviel daardoor dan ook zoo laag bij het beschaafd en deskundig publiek van Noord-Nederland, dat het overbodig schijnen moet, verder acht te slaan op den leugen- en beuzelpraat van den suffenden Amsterdamschen Bode. En wanneer wij denzelven van daag weder op het tapijt brengen, dan is het, niet omdat wij deszelfs invloed vreezen; maar alléén om aan te toonen wat toch al niet sectenhaat op de helderste breinen vermag.

Bij de oprigting immers van gemeld blad, hebben zich een aantal predikanten en hoogleeraren met naam en toenaam opgegeven, als tot de redactie van hetzelve te behooren. En dewijl geen hunner ooit is opgekomen tegen de leugentaal, welke uit hunnen naam, daar in dat weekblad werd uitgekraamd, hebben wij het regt, die leugentaal op de rekening dier predikanten en hoogleeraren te stellen.

En wat nu te denken, van dusdanige predikanten en hoogleeraren, welke zich niet slechts op leugen overtuigend lieten betrappen, maar zelfs bijna wekelijksch blijven voortgaan, op de onbeschaamdste wijze onwaarheden, hatelijke leugenachtige uitvallen tegen de Katholijke Godsdienst, en wat daarmede in verband staat, uit te kramen?

De Heer Mathijs Siegenbeek, had over een paar jaar, de beleefdheid te schrijven en was onvoorzigtig genoeg te laten drukken, dat Z. M. Willem I de domheid in een Katholijk Instituut stelselmatig had laten organiseeren: Zouden wij niet het regt hebben, te beweeren, dat de redacteuren van den *Kerkbode*, niet slechts de DOMHEID maar zelfs de LEUGENTAAL *stelselmatig organiseeren*?

Alleen blind vooroordeel, gepaard aan sectenhaat kon predikanten en hoogleeraren tot dusverre vervoeren dat zij, ten nadeele der zaak, welke zij verdedigen, wapenen bezigden, welke een man van eer nooit tot de zijne maken kan.

Het is eene gewoonte gewerden, waartegen men zelden protest hoort aanteekenen, de verlichting onzer eeuw hoog uit te bazuinen. Merken wij echter aan, dat het droevig verschijnsel van georganiseerde leugentaal in zich noemende verlichte kringen zeer weinig ten gunste dier hooggeroemde verlichting pleit. Het heeft veel van de verlichting des afgronds, waar satan de fakkel draagt.

Dan ter zake.

Eenigen tijd geleden gaf de *Kerkbode* verslag van de missie, welke te Breda door de paters Redemptoristen met buitengewoon veel succes gegeven is (*). Dat verslag gebeurde op deszelfs gewone wijze, welke de uitmuntende *Catholijke Nederlandsche Stemmen* hebben uitgelokt een paar te regtwijzingen in haar laatste nummer aan te teekenen.

Dit was den *Kerkbode* niet genoeg; hij heeft vermeend nog andermaal eene retraite te moeten aanvallen, welke pater Bernard op dit oogenblik geeft.

Wij willen daaruit eenige punten aanstippen. Men zal uit het aangevoerde het overige kunnen beoordeelen.

Wij zullen ons alleen bij de leugens bepalen.

Eerste Leugen. De *Kerkbode* zegt, » dat de geestelijke oefeningen sedert het » jaar 1814 geheel Belgie door, als ook te » Warmond, gehouden werden *schijnbaar » met een godsdienstig oogmerk, maar » wezenlijk met een staatkundig doel!*" Wij dagen den *Kerkbode* uit te bewijzen, dat dezelve tot een staatkundig doel zijn aangewend. Weet de *Kerkbode* wat het is, eene retraite te houden? zoo neen, dan zullen wij het hem zeggen. Het is zich zelven voor eenige dagen van de wereld, en hare bekommernissen afzonderen, om in de overpeinzingen van de eeuwige waarheden des geloofs en in het gebed krachten te ontleenen, om de deugd in zich zelven, en ook in anderen te kunnen bevestigen.

Tweede Leugen. De *kerkbode* noemt den heiligen *Alfonso di Liguorio*, ZEDEBEDERVER.!!! en verklaart deszelfs zedeleer VERDERFELYK.!!! De katholijken vergeven het ons, dat wij zulke eerrovende laagheden tegen eenen dier heilige mannen gerigt, welke wij in onze kerken als eenen onzer voorsprekers bij God vereeren, hier afschrijven. Zulks was noodig, om katholijken en protestanten te doen zien, hoe kiesch de *Kerkbode* voor de welgezinde katholijken schrijft.

Zoo lang de *Kerkbode* deze zijne lasteringen niet bewijst, hebben wij het regt hem voor *lasteraar* uit te krijten.

Derde Leugen. De *Kerkbode* laat de *redemptoristen* voorkomen, als of zij een uitvloeisel zijn van vernietigde *Jesuiten*. Zien wij de daadzaken. Clemens XIV. vernietigde de Jesuiten in 1774. Welnu toen bestond de congregatie der redemptoristen reeds 42, zegge twee en veertig jaren; want de H. Liguorio stichtte dezelve in 1732.

Vierde Leugen. De *Kerkbode* beweert dat de Liguoristen eerst na de vernietiging der Jesuiten-orde den naam van *Redemptoristen* hebben aangenomen, omdat die meer overeenkomstig was, met de oorspronkelijke benaming der Jesuiten. De geschiedenis logenstraft zulks wederom, want Benedictus XIV gaf hun dien naam reeds in 1749, toen hij de regelen van hunne congregatie goedkeurde; dus 25 jaren voor dat Clemens XIV. de Jesuiten-orde vernietigde.

Een vijfde Leugen geeft hij nog, in hetgene hij ten opzigte van Pater Bernard zegt. Deze is geen overste van het klooster St. Truijen gelijk hij voorgeeft, hij is zelfs niet overste van het klooster te *Wittem*, waar hij te huis behoort.

Op de overige spotternijen, hatelijke insinuatiën, verdraaijingen en wat dies meer zij, zullen wij niet antwoorden. Wij willen alleen nog ten slotte den *Kerkbode* eenen raad geven, hij die zooveel tegen de missiën heeft. Hij neme het geduld, slechts eenmaal eene dier missiën geheel te volgen; en wij durven ons vleijen, den *Kerkbode* uit dezelve ten minste dit voordeel te zien trekken, dat het hem even als ons, duidelijk worden zal, dat leugentaal gansch niet evangelisch is.

(*) Men zie ons nummer van den 19 Julij, waarin een breedvoerig verslag dier missie voorkomt.

DE STAATSRAAD, GOUVERNEUR der Provincie *NOORD-BRABAND*.

Gezien de missive van den Heer Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat in deze Provincie, van den [illegible] dezer maand, N°. 719.

Maakt dien ten gevolge bij deze bekend, dat, uithoofde van het vernieuwen der defecte [illegible] en andere herstellingen aan de Ophaalbrug over de sluis N°. 9 der Zuid-Willemsvaart, [illegible] Stipdonkschen watermolen, de passage met [illegible] of rijtuigen over dezelve, van den 15 tot den [illegible] dezer, zal gestremd wezen; zullende de passage gedurende dien tijd, niet anders dan over de brug aan Sluis N°. 8 nabij Helmond, of over die van Sluis N°. 10 nabij Lierop, kunnen plaats hebben.

's Hertogenbosch den 12 *September*. 1842.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,

A. J. [illegible]

ENGELAND.

— LONDEN den 10 September. Het levé en cercle, laatstleden maandag door de Koningin op het paleis van Dalkeith gehouden, zijn zeer luisterrijk geweest. Meer dan veertienhonderd personen, door rang of stand uitmuntende, zijn in Hoogstderzelver tegenwoordigheid toegelaten. Sedert George IV, nu twintig jaren geleden, Edimburg bezocht, had die hoofdstad van Schotland geen koninklijk bezoek ontvangen.

Dingsdag morgen hebben de Vorstelijke Reizigers het paleis van Dalkeith voor eenigen tijd verlaten, en zich over Edimburg, waar het gejuich der menigte hun andermaal tegenklonk, noordwaarts op begeven. Na de rivier Forth met eene koninklijke stoomboot overgestoken te zijn, werd hunne aandacht op onderscheidene punten gevestigd, die historische merkwaardigheid verkregen hebben, onder anderen op de bouwvallen van het kasteel Loch Leven, dat tot gevangenis der ongelukkige Maria Stuart diende, en van waar zij, den 2 Mei 1568, naar West Lothian ontvlugtte. Op het kasteel van Dupplin werd aan H. M. en den Prins, door den Graaf en de Gravin van Kinnoul, een prachtig dejenner aangeboden. Het daartoe gebezigd servies was geheel van massief goud. Na het bezigtigen der schilderachtige omstreken van dat kasteel, had de intogt in de stad Perth plaats.

Hier gelijk overal waar het Vorstelijk Paar zich vertoonde, waren fraaije eerebogen opgerigt, en was de eerbiedige belangstelling algemeen. Het heeft zijnen intrek op het aloud kasteel van Scone genomen.

Den volgenden morgen zijn de Koningin en haar Gemaal naar de Hooglanden vertrokken, en omstreeks een ure te Dunkeld aangekomen. Overal op hunne togt worden zij door de minister Peel en Aberdeen vergezeld.

Glasgow en de overige steden van het westelijk Schotland zullen niet ditmaal maar in den volgenden zomer met het bezoek der Koningin vereerd worden.

SPANJE.

MADRID, 4 September.

-- De *Eco del Comercio*, die van redactie veranderd en het eigendom van den Infant don Franciscus de Paula geworden is, heeft heden zijne geloofsbelijdenis uitgesproken. Bij het aangrijpen van onze nieuwe taak, zegt hij, hebben wij het systema van oppositie niet willen doen ophouden. Wij zijn onpartijdiger en regtvaardiger, als anderen willen doen gelooven; maar ongelukkiger wijs, zijn de omstandigheden zoo te zamen geloopen, dat wij ons niet beletten kunnen, ons bij de onafhankelijke drukpers te scharen, want wij hebben geene rede om het ministerie tegen de aanvallen te verdedigen. Wij eerbiedigen het personele karakter van eenige leden van het kabinet, maar wij zullen nooit besluiten om onze gedachten te maskeren. -- De *Eco* verheft zich vervolgens, tegen het aangenomen stelsel door de minister van finantien; het komt hem voor dat hetzelve geheel onmagtig is, en besluit dat het gouvernement niets beter doen kan, als de cortes bij een te roepen, en aan dezelve den toestand der schatkist bloot te leggen, en hunne verlichte denkbeelden om hulp in te roepen. Verders doet de *Eco* de gewigtigheid voor den handel van de Philippijnsche eilanden, uithoofde van hunne vruchtbaarheid, de rijkdom van hunne voortbrengselen en het nabuurschap van China, inzien. Het gouvernement moest deze belangrijke bezitting door een verdienstvol en verstandig man laten regeren, al moest deze man ook in de rangen der oppositie gekozen worden, zoo als het Engelsche ministerie zulks dikwijls doet.

FRANKRIJK.

PARIJS 11 September. De heer Dupin wordt tegen het einde van de maand September te Parijs terug verwacht, teneinde eene conferentie bij te wonen, die plaats hebben moet, om de zaken van den Hertog van Orleans te regelen. En het is om deze conferentie bij te kunnen wonen, dat de Prins van Joinville zijn vertrek naar Toulon, alwaar hij in de eerste dagen van September verwacht werd, uitgesteld heeft.

-- Het verbussen van de gegraven bron van Grenelle gaat ijverig voort. Sedert ongeveer twee maanden is het water geheel klaar en schoon, of ten minste het heeft zich sedert eenigen tijd zeer zelden met zand bezwangerd, voorgedaan.

-- De *Messager* (ministerieel avondblad), preek de intentie, die men aan het kabinet toegekend heeft, om namelijk Bisschoppen onder de pairs op te nemen, tegen.

-- De hangbrug die te Vienne (Departement de l'Isère) over de Rhone ligt en welker werkzaamheden bijna voltooid waren, is ge passeerden zondag in gestort, juist toen dezelve de laatste proeven onderging. Men zegt dat de kettingen gebroken zijn, waardoor de brug op eens gezonken is. Men heeft helaas, bij dit voorval weder he verlies des levens van eenige werklieden te betreuren.

-- Te Joinville bij St. Maur, heeft dezer dagen onder een der bruggen, eene hevige ontploffing plaats gehad: het schijnt dat men onder een der bogen van de brug eene soort van Hels-machine (Machine Infernale) geplaatst heeft, waardoor de brug van onderen met kogels en ander schroot als bezaaid is geworden; niemand heeft eenig letsel bekomen. Het bestuur heeft nog niet kunnen ontdekken, wie de daders zijn of wat de oorzaak van deze daad geweest is.

-- Zoo als bekend is, heeft don Carlos de stad Bourges tot verblijf verkregen; voor eenige dagen ging Z. K. H. met zijne gemalin en zijnen zoon een bezoek bij Mev. de Noray, een paar uren van Bourges afleggen; dadelijk werden eenige Gendarmen en Policie dienaars afgezonden, om hunne gangen te bewaken; en dezelve zijn zoo ver in het uitoefenen van hunnen pligt gegaan, dat zij don Carlos en zijne familie geweigerd hebben, eene kleine brug, die zich nog voor de woning van Mev. de Noray bevind, over te gaan. De prins is alstoen genoodzaakt geweest, aldaar in de openlucht te vertoeven en te dineeren; hetgeen, zoo als het schijnt, hem niet belet heeft, zich het goed te laten smaken.

-- Uit Toulon schrijft men ons: Eenige zusters van liefdadigheid, hebben onlangs hunnen intrek te Pronton, bisdom van Toulon, in het gebouw door de Baron de Marcorelle aldaar voor zijnen dood gesticht, genomen. Van hunne aankomst verwittigd, heeft het stedelijk bestuur aan den ingang van de stad, een eereboog laten oprigten; de straten waren met bloemen bestrooid, en de huizen met lauwerkroonen versierd. Toen men de navolgsters van den Heiligen Vincentius de Paula in de verte bemerkte, begonnen de klokken te luiden, en de inwoners vlogen haar te gemoet.

NEDERLANDEN.

-- Men verneemt dat de Zeer Eerwaardige Heer G. Neefs pastoor van Berlicum, tot opvolger van den overledenen prelaat N. van den Braak is gekozen.

De *Staats-Courant* bevat het navolgende Koninklijk besluit.

Wij Willem II, *bij de gratie Gods*, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Gelet op Ons besluit van den 25sten April dezes jaars, no. 79, waarbij, ten einde gevolg te geven aan de van Regeringswege toegezegde herziening der bestaande pensioenen en der daarbij genoten wordende toelagen, mitsgaders van de wachtgelden, eene staats-commissie is ingesteld, bestemd om zich met die herziening bezig te houden en om ons maatregelen voor te stellen, geschikt om dat doel te bereiken;

Gezien het verslag door die commissie, onder dagteekening van den 2den Julij jl., aan ons uitgebragt,

De hoofden der ministeriele departementen gehoord;

En in aanmerking nemende, dat de regelen door voorsz. commissie aangewezen, over het geheel kunnen worden aangemerkt, als een zeer gepaste leiddraad te zullen opleveren voor het werk der bedoelde herziening.

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De hoofden der ministeriele departementen die zulks aangaat, zullen, elk in den zijnen, ten spoedigste onderzoeken de pensioenen en daaraan verbondene toelagen, en, dezelve toetsende aan de hierna aangewezene regelen, Ons zoodra mogelijk eene voordragt aanbieden omtrent de vermindering of intrekking van die pensioenen en toelagen, welke, in verband met gemelde regelen, daarvoor vatbaar zijn.

Art. 2. Zij zullen, als buiten het bereik van vermindering of intrekking vallende, aanmerken:

1°. De pensioenen, welke overeenstemmen met de daarop toepasselijke algemeene verordeningen, alsmede de kerkelijke pensioenen, begrepen in de termen van Art. 192 der grondwet;

2°. de pensioenen, die, ter vergelding van meer dan gewone diensten, aan den lande bewezen, verleend zijn, en als een blijk van nationale erkentelijkheid beschouwd moeten worden;

3°. de pensioenen, gegrond op eene bepaalde toezegging van het Hoofd van den Staat, onder voorwaarde waarvan ambtelijke betrekkingen zijn aangenomen, voortgezet of nedergelegd geworden;

4°. de pensioenen ter vergoeding van schade, in het belang van den Staat geleden, of tot extinctie van schuldvorderingen, ten laste des Rijks, verleend;

5°. de pensioenen aan burgerlijke ambtenaren, onder de vóór den jare 1814 bestaan hebbende regeringen hier te lande verleend;

6°. de pensioenen van weduwen en kinderen van burgerlijke ambtenaren, die, bij wijze van in de plaatsstelling voor hunne mans of vaders, kunnen geacht worden te vallen in eene der bij deze aangewezene cathegorien;

7°. de pensioenen van militairen bij de land- en zeemagt, die 40 en meer dienstjaren tellen;

8°. de pensioenen aan militairen bij de land- en zeemagt verleend, van vóór den jare 1795 tot en met 1813;

9°. de pensioenen, waarmede sedert 1814 begunstigd zijn geworden personen, die in den jare 1795 de militaire dienst van den Staat verlaten hebben; zoo mede die, verleend aan hen, welke tot in 1813 eene allouance van het Engelsche gouvernement hebben genoten; en

10°. de pensioenen van weduwen van militairen of aan kinderen van militairen toegestaan,

Art. 3. Ten aanzien van de overige pensioenen, welke volgens de voorstaande cathegorien, niet buiten het bereik van intrekking of vermindering vallen, zal in acht worden genomen:

1°. dat niet verder dan tot het *maximum* van pensioen bij de reglementen bepaald, zullen verminderd worden de pensioenen verleend aan ambtenaren, die door suppressien of organisatien zijn uitgevallen;

2. dat, met betrekking tot de hoofden van de departementen van algemeen bestuur niet zullen behooren te worden verminderd, beneden de ƒ 6,000, de pensioenen van ministers, noch beneden de ƒ 5,000 die van directeuren-generaal; en

3°. dat, in geval van cumulatie van pensioenen met andere inkomsten, niet meer dan de helft van het bedrag dier inkomsten op het pensioen zal worden ingehouden, met dien verstande nogthans, dat het genot, door zoodanige cumulatie verkregen, nimmer de som van ƒ 6,000 te boven zal gaan.

Art. 4. Indien er eenig pensioen mogt zijn, niet bepaaldelijk vallende in eene der hierboven aangewezene cathegorien, zal daarop in het bijzonder onze aandacht moeten worden gevestigd, onder bijvoeging van bepaalde voorstellen, waarbij zooveel mogelijk zal moeten worden uitgegaan van de beginselen, welke ten aanzien der overige zijn aangenomen, en overeenkomstig de beschouwingen en bedoelingen ontwikkeld bij het verslag der staatscommissie.

Art. 5. Er zal ons mede zoodra mogelijk door de hoofden der departementen respectievelijk eene voordragt aangeboden worden ten aanzien van de thans toegestane wachtgelden.

Met betrekking tot deze, zal in het oog moeten worden gehouden:

1°. dat alle wachtgelden die ½ gedeelten der laatstgenoteue belooning te boven gaan, tot dat bedrag zullen worden gereduceerd;

2°. dat zij niet langer dan gedurende de jaren 1842 en 1843 zullen worden genoten;

3°. dat alle genieters van wachtgeld, welke binnen den voorschreven termijn niet zijn of niet hebben kunnen worden in dienst gesteld, zullen worden gepensioneerd naar gelang van hunnen diensttijd, met inbegrip van dien, gedurende welken zij wachtgeld genoten hebben; en

4°. Dat de laatstvorige bepaling ook toepasselijk zal zijn op hen, die minder dan tien jaren dienst tellen; zoodanig dat dezen pensioen zullen erlangen in evenredigheid van het tijdvak van dienst en van wachtgeldgenot zamengenomen, ofschoon die beide tijdvakken, vereenigd, minder dan tien jaren mogten uitmaken.

Afschriften van ons tegenwoordig besluit, met bijvoeging van afschriften van boven bedoeld verslag, der Staats-commissie, zullen worden gezonden aan onze Ministers en verdere Hoofden van departementen van Algemeen Bestuur, tot informatie en narigt, en aan de Collegien tot informatie.

's Gravenhage, den 29sten Augustus 1842.

De Minister van Financien. WILLEM.

ROCHUSSEN.

—Z. M. de koning, die vrijdag morgen deze residentie verlaten heeft; zou dien dag tot Kleef reizen en Zaturdag avond te Keulen aankomen, om aldaar tot maandag te verblijven. Dingsdag zal Z. M. de terugreis naar 's Gravenhage aannemen, ten einde Woensdag of Donderdag alhier terug te kunnen zijn. Z. M. zou de terugreis over Tilburg nemen.

Mengelwerk.

ZWITSERLAND.

(Vervolg van No. 107.)

Korten tijd na de revolutie der kantons, veroorzaakt door den invloed der Julij-omwenteling, vereenigden zich zeven kantons, waarin het radicalismus zich eenen grooten invloed had weten te verschaffen, met het voornemen, om des te krachtiger hunne ontwerpen van politieke en godsdienstige hervorming voorttezetten. Deze kantons waren Zurich, Lucern, Bern, Solothurn, St. Gall, Argau en Thurgau. Men noemde hunne vereeniging het zevener-concordaat (*das Siebener-konkordat*). Allen, behalve St. Gall, behoorden tot het diocees van Bazel, waaraan men dus hoopte des te gemakkelijker de artikelen van de conferentie van Baden op te leggen. Dit ontwerp niet naar den wensch der drijvers slagende, beproefden zij hunne pogingen elders, door de aanvallen tegen de kloosters voort te zetten, waarover wij, volgens belofte, onze lezers zullen onderhouden.

De oorsprong van bijna al de kloosters in Zwitserland, klimt tot een vroeger tijdvak op, dan zelfs dat van het bondgenootschap der eerste kantons. Door adellijke familien gesticht, wier kasteelen door het land verspreid waren, genoten dezelve, onbetwist, het regt van eigendom, alvorens Urich, Schwijz en Unterwalden de overheersching van het huis van Oostenrijk en van het Keizerrijk hadden afgeschut. Het grootste gedeelte hunner eigendommen dagteekent zelfs van de vroegste tijden; de andere eigendommen, werden later door begiftigingen of door kontrakten verkregen, of moeten als de vrucht eener wettige spaarzaamheid beschouwd worden.

Bij het oude Zwitsersche bondgenootschap, begreep men de vrijheid niet, dan in eenen godsdienstigen zin van eerbied voor alle zoowel bijzondere als algemeene regten. De wederkeerige bescherming tegen alle onbillijke aanvallen was de heiligste pligt, welke aan het gouvernement zoowel als aan de bijzondere magten werd opgelegd. In den naam der vrijheid, de regten van anderen met voeten te treden, zou eene ijsselijkheid hebben schijnen te zijn; en indien deze geest in het oude Zwitserland, over het algemeen de bovenhand had, was het vooral toch ten opzigte der kloosters (*godshuizen*), dat men zich daarvan doordrongen gevoelde. Almede toen in de vijftiende eeuw, het bondgenootschap de souvereiniteit van Argau en Thurgau op het huis van Oostenrijk veroverde, alwaar belangrijke abtdijen gelegen zijn, werd de veiligheid van deze, en derzelver betrekkingen met het gouvernement op geenerlei wijze gekrenkt. Het bondgenootschap in de regten van dien ouden souverein tredende, verbond zich ook gelijk hij, om de kloosters gelijk ook ieder ander openbaar of bijzonder gesticht te beschermen.

Na de onlusten, ontstaan door de gebeurtenissen der fransche omwenteling, gaf de bemiddelings-acte van 1804, aan de kloosters een constitutioneel bestaan, welke de federale acte van 1815 nog bevestigde. Niettemin kon men van toen af aan eene strekking opmerken, om dezelve aan eenen willekeurigen regel te onderwerpen. Niet te vreden met van hun de gewone contributien te eischen, legde men hun nog buitengewone liften op. De omwenteling van 1830, kwam deze verachting eener staatkundige partij voor de regten der kloosters, nog vermeerderen; en hoe ouder deze instellingen werden, hoe meer de onregtvaardigheid en de begeerlijkheid zich tegen dezelve verbitterden.

Voor 1830 had men van het klooster van Muri, behalve de gewone belastingen 6000 franken; en van dat van Wettingen 5000 franken jaarlijksche buitengewone contributien geëischt; in 1832 eischte men reeds van het eerste 11000 franken en van het tweede 6800 franken 's jaars.

Deze afpersingen, onder verschillende voorwendsels van algemeenen nood; waaraan men, zooals men zeide, bij voorkeur de geestelijke corporatien moest doen contribueren, waren het voorteeken van gewelddadige maatregelen; en al meer en meer tegenstrijdig met de bepalingen der bondsvrede. Artikel XII behelst namelijk:

« Het bestaan der kloosters en kapittels, en het
» behoud hunner eigendommen, in zoo verre zulks
» van het gouvernement der kantons afhangt, zijn
» gewaarborgd. Deze goederen zijn onderhevig aan
» de belastingen en de algemeene contributien,
» even als iedere bijzondere eigendom."

Indien de laatste zin van dit artikel de veroordeeling der buitengewone belastingen in zich bevat, welke men willekeurig op de kloosters doet drukken, veroordeelde de eerste zin nog duidelijker, al wat inbreuk maakte op het regt, dat de kloosters hadden, om te bestaan en vrijelijk over hunne eigendommen te beschikken. Het was intusschen dit regt, hetwelk men in 1835 voornamenlijk in de kantons Thurgau en Argau regtstreeks begon aan te randen. In de eersten waren destijds tien geestelijke corporatien, in het tweede acht. Onder voorwendsel, dat er twijfel bestond of de inkomsten der kloosters wel voldoende waren, voor derzelver behoeften, en dat het de pligt van het gouvernement was, om de vermindering derzelver eigendommen te voorkomen, verbood men hun, novicen aantenemen. Men deed vervolgens inventarissen opmaken van alle roerende en onroerende goederen, die zij bezaten; zelfs drong men tot in de sacristijen door, om de gouden en zilveren voorwerpen te wegen. Intusschen legde men hen terzelfder tijd in Argau nog gene gedwongene contributie op, waartoe de Abdy van Muri 16200 franken en die van Wettingen 10560 moesten bijbrengen. Dusdoende constateerde men den voorspoedigen toestand dezer gestichten, zelfs in dien oogenblik, waarin de voorgewende verlegenheid hunner zaken tot voorwendsel diende, om hun de toelating van nieuwe leden te ontzeggen.

Tegelijk met het verbod van geene novicen te mogen aannemen, namen de gouvernementen van Argau en Thurgau eenen anderen maatregel, die voor de vrijheid en het bestaan der kloosters niet minder nadeelig was. Altijd onder hetzelfde voorwendsel der verpligting, om voor hunne tijdelijke belangen te zorgen, drong men hun administrateurs op, die door den staat benoemd, maar rijkelijk ten koste der kloosters bezoldigd werden. Deze mannen door eenen vijandigen geest bezield, tegen al wat tot deze gestichten behoorde, stelden zich als de regeerders aan, namen de archieven, de meubelen, het vee, de levensbehoeften, in beslag, verjaagden de getrouwe dienaars, en voerden eene wet in, volgens welke het dagelijksche voedsel aan den kloosterling even als aan gevangenen werd toegediend. (*)

Daar de kloosters zich in de noodzakelijkheid bevonden, om of aan de onregtvaardigheid toe te geven, of daar tegen op te komen, door zich op de kantonnale constitutien en artikel XII van den bondsvrede te beroepen, verklaarden zij zich voor dezen laatsten maatregel. Op den 24 April 1836 dienden die van Argau, bij den hoogen raad van hun kanton, en bij de bondsvergadering eene memorie in, waarin de onwettigheid, der ten hunnen opzigte genomene maatregelen, duidelijk bewezen werd, en zij in naam der constitutie vroegen, om in hun bestaan, hunne eigendommen, kortom in het genot van al hunne wettige regten gehandhaafd te worden. De hooge raad van Argau ging met deze memorie tot de orde van den dag over. In plaats van er zich op toe te leggen, de argumenten der memorie te wederleggen, voerde de gedeputeerde van Argau bij de bondsvergadering willekeurige redenen aan, door te beweren, dat sedert 1804 tot 1834 het vermogen der kloosters reeds een millioen verminderd was, dat zij slecht bestuurd werden, dat zij daarenboven *niet zouden kunnen blijven bestaan, dan alleen door zich naar den geest der eeuw te schikken.* De kloosters haastten zich om aan den hoogen raad eene zegepralende wederlegging dezer redenen aan te bieden; maar men ging weder tot de orde van den dag over.

Wil men weten, op welke wijze dat de radicale dagbladen Artikel XII der bondsacte uitlegden, hetwelk zoo openlijk door de aan de kloosters opgedrongene overheersching geschonden werd? ziehier daarvan een staaltje: *Het nieuwe Dagblad van Zurich* hield staande, dat door de in dat artikel uitgedrukten waarborg, ten voordeele der kloosters en kapittels, de kantons niets anders bedoeld hadden, dan elkander onderling het regt van eigendom te verzekeren, op de goederen welke de kloosters buiten het kanton bezaten, waar zij gelegen waren; dat wil zeggen, dat indien het kanton Argau zich meester maakte van de goederen van het klooster van Muri, dat van Zurich hetzelve dan toestond, om ook over de goederen welke ditzelfde klooster op het grondgebied van Zurich mogt bezitten, te beschikken; en wederkeerig, indien het kanton Zurich zich wilde meester maken van het klooster van Rheinau, dat van Argau dan aan hetzelve dezelfde vrijheid zou laten, ten opzigte der goederen welke Rheinau in Argau mogt bezitten.

Volgens deze logica, drukte Artikel XII der bondsacte de straffeloosheid uit, ten voordeele der gouvernementen die de kloosters wilden berooven, in plaats dat het aan dezelve eene bescherming tegen de onregtvaardige aanvallen zou hebben toegezegd.

In Mei 1837 werd eene nieuwe memorie, meer uitgebreid dan de vorige, door de kloosters van Argau aan het bestuur van het bondgenootschap en aan al de kantons toegezonden. Zij bewezen daarin, dat wel verre dat er een deficit van een millioen franken zou bestaan, zoo als de gedeputeerde van Argau in de vergadering zulks beweerd had, het vermogen der kloosters van 1802 tot 1834, met bijna twee millioenen vermeerderd was. Inderdaad van 4,768,448 franken, was hetzelve geklommen tot 6,461,833 franken; en de abtdijen van Muri en Wettingen alleen, figureerden in deze vermeerdering voor 600,000 franken.

De kloosters van Thurgau bleven van hunnen kant niet werkeloos. Zij dienden, gelijk die van Argau, eene memorie bij den hoogen raad van hun kanton in. Deze vergadering bleef er niet bij met

(*) Een dezer administrateurs Rosenzweig genaamd, ving in het klooster van Fahr in Argau, met eenen diefstal, aan, door obligatien ter waarde van 13,600 franken te rooven. Bij de eerste zitting werd hij tot een jaar gevangenschap veroordeeld, maar het hoog geregtshof, dat een weinig toegeeflijker was, veranderde deze straf in eene eenvoudige boete van 100 franken.

tot de orde van den dag over te gaan, zonder zich te verwaardigen de bewijzen der memorie te bediscussieeren, zij deed nog een stap verder op den weg van willekeur: zij decreteerde dat het vrouwen klooster, het *Paradijs*, met al deszelfs landgoederen, zoude verkocht worden.

Dit klooster, een der oudste van Zwitserland, was in 1574 ten gevolge van een tractaat tusschen de protestanten en de Katholijken verdeeld. De Katholijke kantons geloofden zich niet geregtigd, zich van de godvruchtige fondatiën hunner voorvaderen meester te maken, en die tot profane einden te bezigen. Zij gaven derhalve hun aandeel in 1578, aan de religieusen van de orde van de H. Clara terug. Ten gevolge van revolutionnaire gebeurtenissen van het einde der laatste eeuw, werd dit klooster in 1804 met een ander klooster vereenigd. Het bleef aldus bestaan; maar vruchteloos vroeg het sinds 1817 tot 1837 negenmalen het verlof, om novicen te mogen aannemen, terwijl hetzelve de tractaten inriep, welke deszelfs bestaan waarborgden. Eindelijk boden de religieusen aan, een hospitaal en een huis van opvoeding op te rigten. Ten antwoord, besloot men, het klooster te verkoopen. Schwijtz, Uri en Unterwalden protesteerden plegtig tegen deze gewelddaad, en herinnerden het gouvernement van Thurgau, dat zij te gelijk met Lucerne, Zug en Glaris de herstellers en tweede stichters van dit aloud klooster waren. Maar men ging met deze protestatie tot de orde van den dag over, gelijk men met de reclamatiën tot de orde van den dag was overgegaan. Het klooster werd verkocht, en de religieusen, die tot twee uitgestorven waren, werden aan de deur gezet. Terzelfder tijd veroorloofde zich het bestuur van Thurgau de willekeurigste maatregelen te nemen tegen het klooster van Munsterlingen, en andere huizen. (*wordt vervolgd*).

ADVERTENTIEN.

*** Getrouwd
Mr. P. J. A. M. DE WILLEBOIS,
St. Officier van Justitie bij de Arr.-Regtbank van Breda,
en
J. F. VAN TOLL.
's Hertogenbosch,
den 14. September 1842.
Eenige Kennisgeving.

*** De SCHULDEISCHERS van de, onder voorregt van boedelbeschrijving aanvaarde nalatenschap van wijlen den Heer JACOBUS CRAMER, gewoond hebbende en overleden te *Helmond* den 12 December 1841, worden opgeroepen om hunne vorderingen franco in te leveren ten kantore van den Notaris VAN DER GOES te *Asten*, vóór of op den 1. October 1842; zullende de rekening en verantwoording, ten zelfden kantore ter visie liggen tot den 20. der genoemde maand; terwijl, indien er geen verzet plaats heeft, dadelijk daarna tot de uitbetaling zal worden overgegaan.

OESTER-BERIGT.

De ondergeteekende zal op den 16 of 17 dezer van beste Gespeende Engelsche OESTERS voorzien zijn.
Ook zijn thans door hem ontvangen Nieuwe, Blanke Gemalen LENGENVISCH en Nieuwe gesorteerde STOKVISCH en Nieuwe Bergsche ANSJOVIS.
P. Suiling,
Koopman in fijne Vischwaren.

*** Al wie iets verschuldigd is aan, of te vorderen heeft van, de nalatenschap van wijlen JAN VAN DEN BERG, in leven Fabrikant in KATOENEN-STREEPEN, gewoond hebbende en overleden te *Geldrop* (Noord-Braband) wordt verzocht daarvan, met franco brieven, opgave te doen, vóór den 1. Januarij 1843, ten kantore van den Notaris ROVERS, residerende te *Geldrop* voormeld.
Voorts wordt de persoon, bij wien genoemde JAN VAN DEN BERG, in de maand Januarij dezes jaars, in bewaring heeft gegeven, een zak gemerkt I. V. D. B. 's Bosch, en waarin zich bevinden, twee Stukken, KATOENEN STREEPEN, met Blaauw en Wit gemerkt, bij deze uitgenoodigd, om dezelve, voor den 1. October e. k., mede te willen opzenden, aan het adres van genoemden Notaris ROVERS te *Geldrop*.

Openbare
AANBESTEDING.

Het GEMEENTE-BESTUUR van *Drunen*, zal, onder nadere approbatie, op Donderdag den 22 September 1842, des middags om twaalf ure, ten Raadhuize dier gemeente publiek Aanbesteden:
Het BOUWEN van een nieuw **School-lokaal** en **Onderwijzers-Woning**, met de leverantie van alle daartoe benoodigde Materialen.
Het BESTEK en de KONDITIEN van Aanbesteding, liggen ter lezing in de Herberg, genaamd den Engel te *Drunen*, terwijl de Teekening bezigtigd kan worden ter Secretarie van gemelde Gemeente, zullende de aanwijzing op het terrein, twee uren voor de BESTEDING plaats hebben.
Zegt het Voort.

SIMON PETRUS BYVOET, Notaris te *Berchem*, zal, Provisioneel op *Maandag den 31 October* 1842, en Finaal op *Maandag den 14 November*, van dat jaar, beiden de dagen des namiddags ten 4 ure, in de Gemeente *Berchem*, ten woonhuize van den Heer THEODORUS COOLEN, publiek Opveilen en Verkoopen:
Den WINDKOORN MOLEN en ERVE, met MOLENHUIZINGE, TUIN, en aangelegen BOUWLAND, staande en gelegen te *Berchem*, Sectie B. Nos. 491, 492, 493 en 579, groot een met ander 56 Roeden 30 Ellen, alles in een zeer goeden Soliden staat.
De Gemeente *Berchem* met eene bevolking van ongeveer **1,900** Zielen, BROUWERIJ en MESTERIJEN verzekert de MOLEN steeds eene goede Huurswaarde, terwijl de Molenaar tevens een goed bestaan vinden zal.
Informatien te bekomen bij den Notaris BIJVOET voornoemd, ook bij de mede Eigenaresse Mejeufvrouw de Weduwe JAN KOCK te *Ginneken*. Brieven franco
ZEGT HET VOORT.

TE KOOP

(Door overlijden) een zeer Solied en Modern KARRETJE en PAARDEN TUIG zoo goed als Nieuw, te bevragen bij den Burgemeester te *Eethen*, bij *Heusden*.

Openbare Verkooping
van belangrijke vaste
GOEDEREN.

De Notaris A. P. VAN DRONGELEN, residerende te *Oud Heusden*, Provincie *Noord-Braband*; zal ten verzoeke der Erfgenamen van wijlen Jonkvrouw M. G. CAMMINGHA, op Donderdag den 22 September 1842, des namiddags om 3 uren, ten huize van de Kinderen van wijlen JAN VAN DIEM te *Oud-Heusden*, bij voorloopige Veiling; en op Donderdag den 6 October 1842, des voormiddags om 11 ure, ten huize van H. VERHOEVEN, Logementhouder binnen de Stad *Heusden*, bij eindelijke toewijzing Verkoopen:
Vijftien Perceelen VASTE GOEDEREN, bestaande meerendeels in uitmuntende BOUW- HOOI- en WEILANDEN, mitsgaders BOSCHLANDEN, beplant met HAKHOUT, te zamen bevattende ruim 43 Bunders in eene Tiend; allen gelegen in de vrolijke Gemeenten *Oud-Heusden*, *Herpt*, *Veen* en *Wijk*, nabij de Stad *Heusden*; breeder en Perceelen bij aangeplakte Billetten omschreven.
Nadere inlichtingen zijn op Franco aanvragen te bekomen bij de Heeren G. C. BAX en A. BAX te Heusden, *en ten Kantore van den voornoemden Notaris.*

*** De Ondergeteekende heeft de Eer het REIZEND PUBLIEK bekend te maken, dat hij het LOGEMENT den *Gouden Leeuw*, te *Uden*, van den Heer P. VAN LIESHOUD heeft overgenomen, verzoekt eens ieders gunst, belovende, eene nette, prompte en civiele bediening.
J. F. VAN LIESHOUD.

TE HUUR
terstond.
Eene fraaije BURGERWONING, in het midden van *Vught*, 1 uur van *'s Bosch*, voorzien van GANG, 2 ZIJKAMERS, waarvan eene Behangen; voorts OPKAMER met 2 SLAAPPLAATSEN, zuiveren luchtigen KELDER en ruime KEUKEN; waarachter eenen Vruchtbaren met exquise VRUCHTBOOMEN beplanten en vooral hooggelegen TUIN met BLEEKVELD; te bevragen bij den Secretaris aldaar. *Brieven franco.*

De ondergeteekenden brengen ter kennisse van de belanghebbenden, dat hunne Fabriek in BLANKE ZACHTE en GEBRANDE SIROOP, met onderling genoegen is overgegaan op J. VERHOEVEN, te *Heusden*, die zich als zoodanig aanbeveelt.
Heusden,
den 10 *September* 1842.
Gerlach en Verhoeven.

Het GEMEENTEBESTUUR van *ROSMALEN*, zal, onder nadere approbatie, *op Donderdag den* 15 *September* 1842, des namiddags ten drie ure, te *Rosmalen*, ten Herberge van J. TH. JANSEN, bij de Kerk publiek AANBESTEDEN:
Het opmaken van den WEG tusschen Rosmalen *en* Gewande, *van af de Buundersteeg, tot de Bandkade, zoo als die afgebakend is.*
Waarvan de aanwijzing Woensdag te voren, des namiddags ten twee ure, ter plaatse zal geschieden.

*** Bij den Heer P. STEVENS aan het Bassin te *Maastricht*, zijn de VIJF EN TWINTIG MUDDEN, 1e. Kwaliteit VETGRUIS, met vele DIKKE KOLEN bezet, vrij in het Schip geleverd, ad DERTIEN GULDEN en 25 CENTS verkrijgbaar.

*** In eene Kostschool vraagt men spoedig een SECONDANT van eenigen rang, edoch in staat om het NEDERDUITSCH en de CIJFERKUNST grondig te onderwijzen; mogt men in staat zijn om eenig MUZIJKINSTRUMENT te onderwijzen, dan kan men op een goed Salaris rekenen, en in allen gevalle op gelegenheid, zich in Talen en Wetenschappen te kunnen oefenen. Men adressere zich met franco brieven, onder de letters P. D. F., aan H. J. VAN WEES, boekhandelaar te *Breda*.

Graanmarkt
van *'s HERTOGENBOSCH.*
van Vrijdag, Zaturdag en Maandag den 9, 10 en 12 September 1842.

Den aanvoer der Rogge bestond uit 108 mudden, Boekweit 284 mudden, Haver was onbeduidend, voor goed en best graan zijn de volgende prijzen besteed:
ROGGE *f* 7-00 a 7-60.
BOEKWEIT *f* 6.00 a *f* 6 85
HAVER *f* 2-50 a *f* 3-00.

Rogge. Boekweit en Haver, zijn volgens hierboven genoteerde prijzen, goed van de hand gegaan.

Het heeft de aandacht van den marktberigtgever tot zich getrokken, dat de landman zich niet meer genegen betoont, zijne granen vooral Rogge en Boekweit, naar de markt van *'s Hertogenbosch* te vervoeren, vooral wanneer in aanmerking wordt genomen, dat men te dier stede steeds hoogere prijzen dan in *Holland* en meer andere plaatsen besteedt. De behoefte aan die artikelen, is alhier groot en den aanvoer gering, om aan de koopers de gelegenheid te geven, het door hun benoodigde, zoo voor de consumtie der stad als voor de omliggende Maasdorpen, welke de Rogge en Boekweit meestal uit handen van de Graanhandelaars alhier trekken, te voldoen.

De prijzen alhier ter markt van deze artikels zijn hoog, en het is niet te veronderstellen, dat dezelve bij eene grootere ja zelfs meer dan dubbele aanvoer, merkelijk verminderen zullen, vooral en hierbij blijft den marktberigtgever persisteren, wanneer men in aanmerking neemt, dat de behoefte te groot in vergelijk van den aanvoer is. De landman moet weten, dat men in deze stad eenige aanzienlijke en honorable graan kooplieden vindt, die tevens speculerende handelaren zijn, waardoor hij zich verzekerd kan houden, dat het aangevoerde ter markt, hoe groot de kwantiteit ook zijn moge, goed zoude van de hand gaan.

De alhier aanwezige graanhandelaren en speculanten, geven, bij eenen grooten aanvoer van granen, de landlieden genoegzamen waarborg, dat daarvoor altijd eenen voldoenden prijs zal besteed worden. De landman zoude zich niet beklagen, indien hij zich niet alleen bepaalde om het door hem gewonnen graan, maar zelfs kool, zomer-, lijn- en klaverzaad. alsmede erwten, boonen, tarwe, spelt en garst, welke artikels alhier slechts bij toeval worden aangevoerd en waartoe deze markt zeer geschikt is en niet zelden veel kooplust gevonden wordt, ter markt alhier aanvoerden.

BEURS van AMSTERDAM. Heden Maandag 12 September 4½ Ure. W. S. 2½ pCt. 52$\frac{1}{16}$. Dito 5 pCt. 101$\frac{11}{16}$ ¾. Synd. 4½ pCt. 94 ⅞. Dito 3½ pCt. 77⅞ Handlm. 140⅞; ⅛. O. I. 5 pCt. 100. Ard. 85 p. st. 16$\frac{13}{16}$ ⅞. Dito Coupon 19¼. Port te L. 2½ pCt. 30½; ¼. Oude Russen 106¾. Dito 4 pCt. 90⅝. Rusch. 6 pCt. 69¼ ⅛. Metalliek 107 ¾, $\frac{11}{16}$. Brasilien 100 p. st. 67, ½. Mexik. 24½.

Ter Drukk. van D. A. A. DE ROOY.